

WALUTOWE KREDYTY HIPOTECZNE - AKTUALNA SYTUACJA

Grupa kapitałowa BNP Paribas Bank Polska SA

Warszawa, 17.06.2021 r.

BNP PARIBAS

OGÓLNY ZARYS

KLUCZOWY ZDARZENIA PRZED PODJĘCIEM DECYZJI: ORZECZENIE SĄDU NAJWYŻSZEGO, PLANOWANE NA 11 MAJA 2021, PONOWNIE PRZESUNIĘTE BEZTERMINOWO

Na skutek rosnącego ryzyka w sektorze bankowym,

- W następstwie wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i sądów krajowych, banki odnotowały rosnącą liczbę nowych pozwów i niekorzystnych orzeczeń. W przypadku BNP Paribas Bank Polska, liczba nowych pozwów wzrastała od połowy IV kwartału 2020 r. Choć udział niekorzystnych orzeczeń jest coraz wyższy, to odsetek orzeczeń korzystnych jest nadal większy w drugiej instancji niż w pierwszej.

KNF promuje program zawierania uгод jako sposób na rozwiązanie problemu hipotecznych kredytów walutowych.

- W konsekwencji Przewodniczący KNF zaproponował sektorowi bankowemu wdrożenie programu dobrowolnego przewalutowania tych kredytów. W tym celu utworzono grupy robocze pod przewodnictwem PKO BP, a Bank powołał specjalny zespół dedykowany do tego projektu. Koncepcja Przewodniczącego zakłada porównanie frankowych kredytów hipotecznych z analogicznymi kredytami denominowanymi w złotych i zrekompensowanie kredytobiorcom frankowym strat jakie ponieśli w porównaniu z kredytobiorcami złotówkowymi. Niektóre elementy programu wymagają dalszych analiz i wyjaśnień (np. odliczenie od podatku kosztów przewalutowania). 9 lutego 2021 r. Zarząd Narodowego Banku Polskiego oświadczył, że rozważany jest ewentualny udział NBP w procesie przewalutowania kredytów walutowych po spełnieniu przez kredytodawców określonych warunków. Zaangażowanie NBP jest konieczne by uniknąć deprecjacji złotego. 23 kwietnia 2021 r. akcjonariusze PKO BP zgodzili się na utworzenie funduszu mającego pokryć koszty związane z ugodami z klientami banku. Bank przeprowadził ostatnio ankietę wśród swoich klientów, która potwierdziła, że takie rozwiązanie jest dla nich atrakcyjne, a obecnie testuje takie rozwiązanie.

Niektóre kwestie zostały wyjaśnione przez TSUE i Sąd Najwyższy, jednak nie wydano najistotniejszego orzeczenia

- BNPP BP przygotowuje pierwszy pozew o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału, jako dalsze działania prawne. Wyrok TSUE z 29 kwietnia doprecyzował, że celem Dyrektywy 93/13 nie jest unieważnienie umów. 7 maja Sąd Najwyższy potwierdził, że roszczenia Banku o zwrot Kapitału nie są co do zasady ograniczone czasowo i nie wyłączają dodatkowych roszczeń Banku.
- Niemniej kluczowym etapem pozostaje orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące sześciu istotnych zagadnień. Nie ma pewności, jaka będzie treść orzeczenia, zwłaszcza, że termin wydania orzeczenia został ponownie przesunięty.

W konsekwencji, będzie miało ono wpływ na poziom rezerw i atrakcyjność programu przewalutowania

- Ostatnie wyroki będą musiały zostać przeanalizowane i mogą mieć wpływ na decyzje sądów powszechnych oraz na klientów i obsługujących ich prawników. Koszt programu przewalutowania kredytów został oszacowany na poziomie 0,7 mld zł dla portfela kredytów denominowanych i 1,3 mld zł dla całego portfela. Po ogłoszeniu uchwały Sądu Najwyższego konieczna będzie obserwacja i, w razie potrzeby, ewentualna re-kalibracja parametrów stosowanych do wyliczenia rezerw na postępowania sądowe, korekta w założeniach dla różnych scenariuszy oraz ocena wpływu orzeczenia na toczące się postępowania

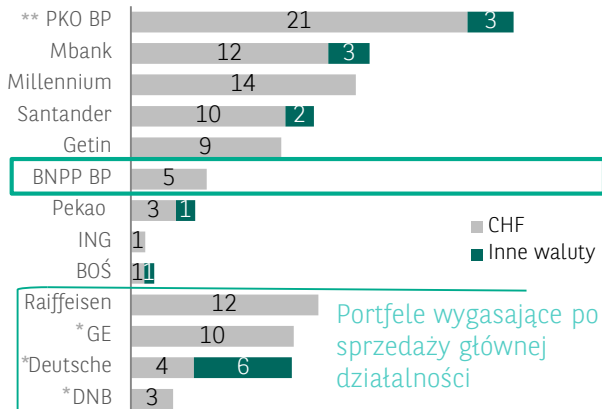
Z tego względu, rekomendujemy powstrzymanie się od podejmowania decyzji do czasu wydania orzeczenia Sądu Najwyższego

- Ze względu na wskazane niewiadome - z których główną jest potencjalny wpływ orzeczenia Sądu Najwyższego planowanego uprzednio na 11 maja 2011 oraz konieczność dalszych analiz, rekomendujemy powstrzymanie się od podejmowania aktualnie jakichkolwiek decyzji.

GENERALNIE, BANKI ZWIĘKSZAŁY WSPÓŁCZYNNIK POKRYCIA REZERWAMI

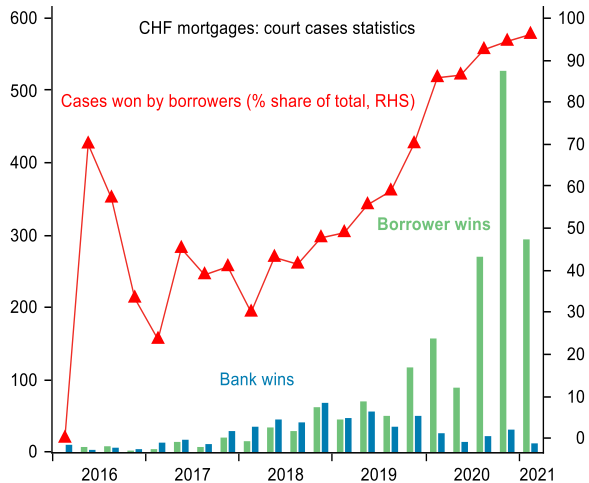
CIĄGŁY WZROST LICZBY NOWYCH POZWÓW PRZECIWKO BANKOM

Ekspozycje walutowych kredytów hipotecznych (AKTYWA I KW 2021, MLD PLN)

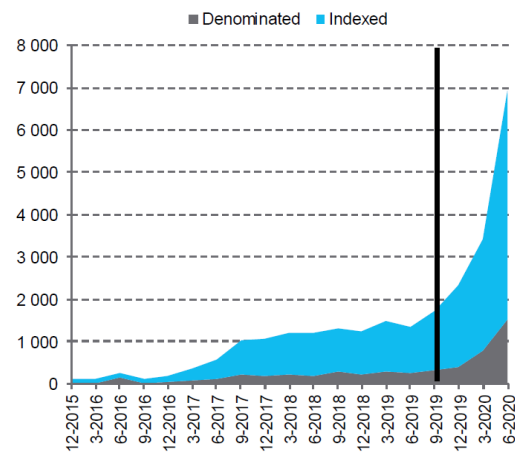

Portfele wygasające po sprzedaży głównej działalności

Statystyki dotyczące frankowych kredytów hipotecznych

Kwartałna liczba nowych pozwów

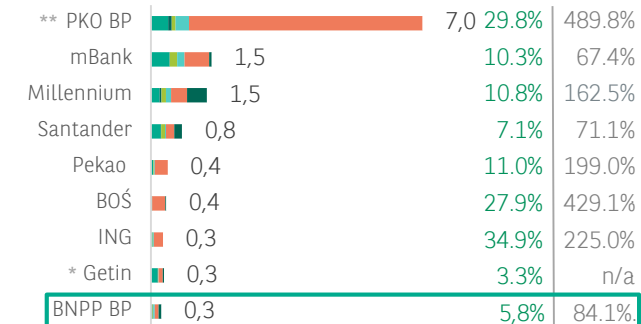
Dane kwartalne

Źródło: NBP, Bankowebezprawie.pl, Macrobond, BNP Paribas

Rezerwy

(I KW 2021, MLD PLN)

Współczynnik pokrycia rezerwami rezerwy/ekspozycje walutowych kredytów hipotecznych (I KW 2021) rezerwy/wartość roszczeń

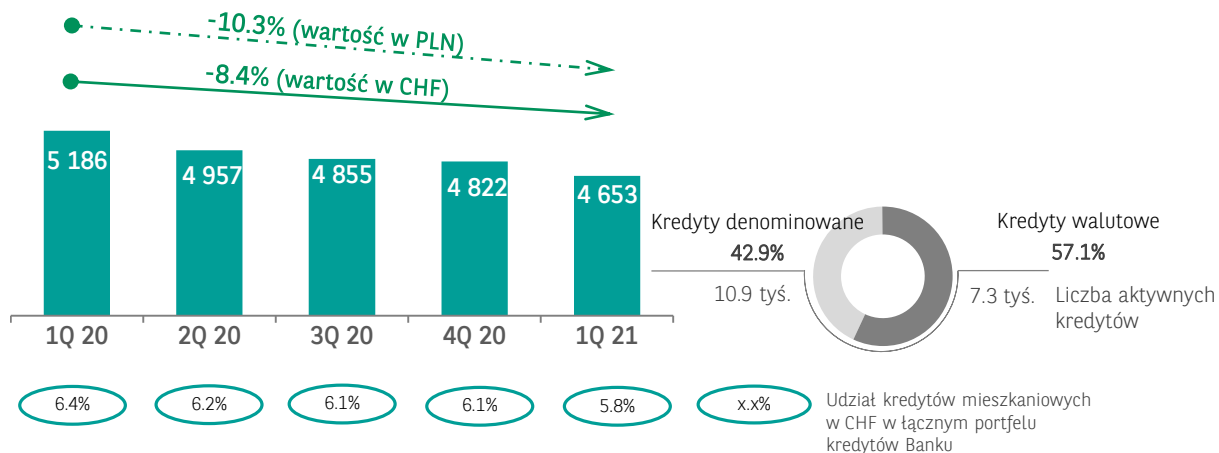

■ before 2020 ■ Q1 2020 ■ Q2 2020 ■ Q3 2020 ■ Q4 2020 ■ Q1 2021

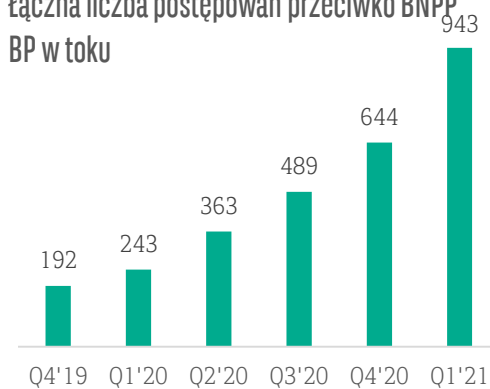
* Podano tylko ekspozycje w CHF

** IV KW 2020

Kredyty hipoteczne brutto (CHF)

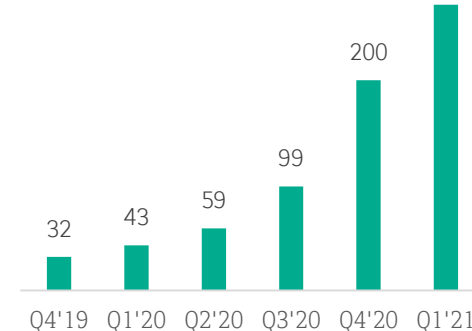

Łączna liczba postępowań przeciwko BNPP BP w toku

Dane kwartalne

Zmiany wysokości rezerw BNPP BP

Dane kwartalne

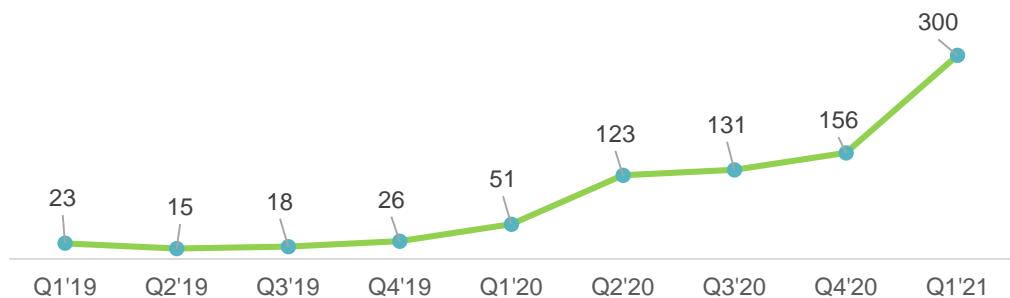

LICZBA NOWYCH SPRAW SĄDOWYCH WZRASTA. JEDNAKŻE, CAŁKOWITA LICZBA ROSZCZEŃ NADAŁ NISKA

WZROST LICZBY NOWYCH SPRAW SĄDOWYCH. ORZECZENIA W DRUGIEJ INSTANCJI NADAŁ SĄ BARDZIEJ KORZYSTNE DLA BANKU

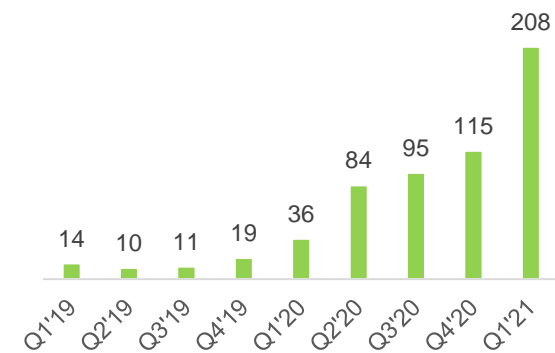
Liczba nowych spraw sądowych kwartalnie

Dane kwartalne od I kw 2019

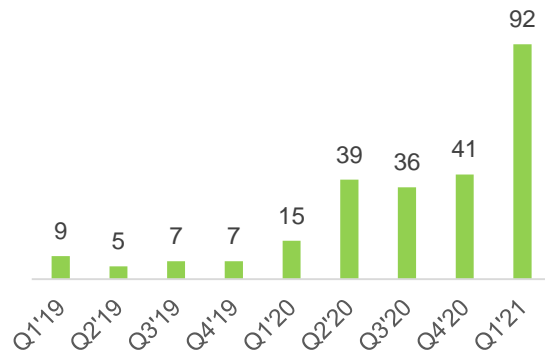
kredyty denominowane - Liczba nowych spraw sądowych

Dane kwartalne od I kw 2019

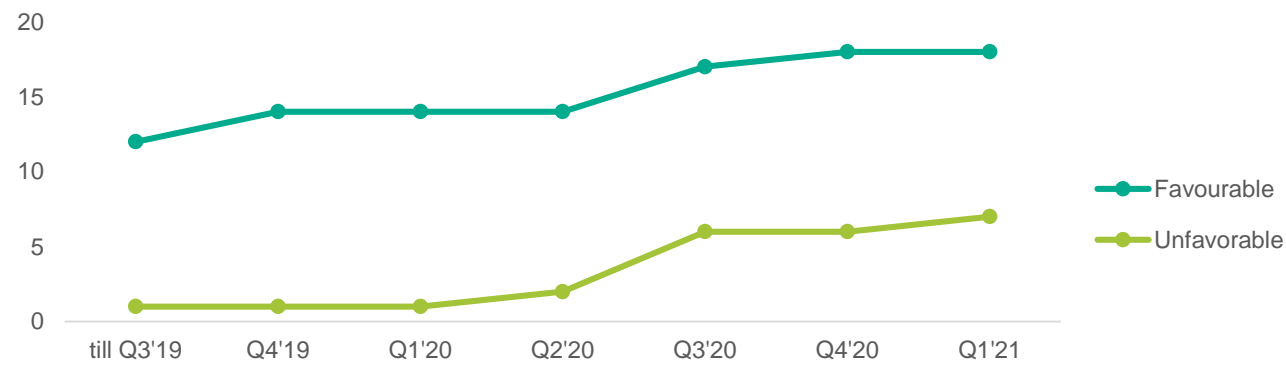
kredyty walutowe - liczba nowych spraw sądowych

Dane kwartalne od I kw 2019

Łączna liczba wyroków

Dane kwartalne od końca III kw 2019

- ✓ Odsetek korzystnych orzeczeń w drugiej instancji: 33% dla kredytów denominowanych i 67% dla kredytów walutowych (po TSUE)

Propozycja Przewodniczącego KNF

- W grudniu 2020 roku Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego przedstawił propozycję dobrowolnego przewalutowania kredytów hipotecznych denominowanych w CHF na kredyty w PLN, gdyż kredyty hipoteczne w CHF stanowią nadal ryzyko systemowe dla sektora bankowego.
- Zgodnie z propozycją Przewodniczącego KNF należałoby porównać kredyty hipoteczne w CHF z analogicznymi kredytami denominowanymi w PLN w oparciu o stawkę WIBOR 3M powiększoną o marżę stosowaną historycznie dla tego typu kredytów i zrekompensować kredytobiorcom frankowym straty, jakie ponieśli w porównaniu z kredytobiorcami złotówkowymi.
- Według naszych szacunków, potencjalny koszt programu przewalutowania dla BNPP Polska wyniósłby:
 - 0,7 mld PLN dla kredytów denominowanych
 - 1,3 mld PLN dla całego portfela (kredyty denominowane i walutowe)
- 9 lutego 2021 r. Zarząd Narodowego Banku Polskiego oświadczył, że możliwe jest rozważenie ewentualnego udziału NBP w procesie przewalutowania kredytów walutowych na złotówki przez banki krajowe, w oparciu o zasady rynkowe i według rynkowych kursów wymiany, po spełnieniu przez kredytodawców określonych warunków.
- Bank analizuje obecnie wpływ ostatniego wyroku Sądu Najwyższego w powiązaniu z wyrokiem TSUE z 29 kwietnia. Dodatkowo, ocenę utrudnia opóźnienie wydania orzeczenia całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego. Jednocześnie, Bank przeprowadził ankietę wśród klientów na temat programu przewalutowania, która potwierdziła, że taki program byłby atrakcyjny dla większości klientów, a obecnie prowadzi testy i dodatkowo przygotowuje analizę prawną programu i ewentualnych dalszych kroków.

Pozytywny wpływ wyroku TSUE z 29 kwietnia i orzeczenia SN z 7 maja

- TSUE podkreślił, że nieważność umów nie jest celem Dyrektywy 93/13 i że nie jest ona zależna od woli i interesu konsumenta, sądy powinny przede wszystkim przywrócić równowagę między stronami, a nieważność umowy można stwierdzić jedynie jeżeli nie będzie to możliwe. Do sądów krajowych należy również stwierdzenie, w każdej sprawie osobno, czy dana klauzula jest abuzywna (niezgodna z prawem). Kwestia ta zawsze zależy od okoliczności danej sprawy.
- TSUE nie orzekł, czy bank jest uprawniony do roszczeń restytucyjnych (o zwrot kapitału i koszt kapitału), ale wspomniał, że „unieważnienie może stanowić podstawę roszczeń restytucyjnych”.
- Sąd Najwyższy potwierdził również, że nie jest możliwa zmiana kredytu na „darowiznę” - Bank może dochodzić zwrotu wypłaconego kapitału, a jego roszczenia są, co do zasady, nie są przedawnione.
- Sąd Najwyższy potwierdził, że w przypadku nieważności umowy, każda ze stron ma prawo dochodzić zwrotu spełnionego przez siebie świadczenia (tzw. teoria dwóch kondykcji), jednak nie orzekł, że każda umowa o kredyt indeksowany lub denominowany powinna zostać unieważniona.
- Pełny wpływ orzeczenia Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. na Bank i tworzenie rezerw będzie można ocenić dopiero po publikacji pisemnego uzasadnienia.

JEDNAKŻE WYDANIE GŁÓWNEGO ORZECZENIA ZOSTAŁO PONOWNIE ODŁOŻONE

11 maja 2021 r. wydanie głównego orzeczenia pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego zostało ponownie odłożone

- W dniu 21 stycznia 2021 roku Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego złożyła wniosek o podjęcie uchwały odpowiadającej na szereg pytań, w szczególności obejmujących następujące zagadnienia:
 - ⇒ W przypadku uznania klauzuli przewalutowania za abuzywną, jakie powinny być tego konsekwencje: (i) umowa może być uzupełniona o inne postanowienia w miejsce klauzuli abuzywnej, (ii) umowa powinna być wiążąca w pozostałym zakresie bez żadnych uzupełnień, czy też (iii) będzie podlegała unieważnieniu?
 - ⇒ Jeżeli umowa jest bezskuteczna, jak sąd powinien rozliczyć wzajemne płatności: (i) czy powinien uwzględnić odrębnie roszczenie kredytobiorcy niezależnie od roszczenia banku (tzw. teoria dwóch kondykcji), czy też powinien potrącić oba roszczenia i zasądzić kredytobiorcy tylko różnicę między roszczeniem kredytobiorcy a roszczeniem banku (jeżeli taka różnica istnieje) lub oddalić powództwo, jeżeli roszczenie kredytobiorcy jest niższe od roszczenia banku (tzw. teoria salda)?
 - ⇒ Jak należy obliczać termin przedawnienia roszczenia banku o zwrot kapitału?
 - ⇒ Czy w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy można żądać wynagrodzenia za korzystanie z kapitału przez drugą stronę?
- 11 maja 2021 r. wydanie orzeczenia zostało ponownie odroczone bezterminowo ponieważ Sąd Najwyższy postanowił zasięgnąć dodatkowych opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, Prezesa Narodowego Banku Polskiego i Rzecznika Finansowego.
- Po wydaniu przez Sąd Najwyższy orzeczenia Bank dokona analizy jego treści i potencjalnego wpływu na orzecznictwo, dokona przeglądu parametrów wykorzystywanych do obliczania rezerw na ryzyko prawne oraz oceni możliwość zaoferowania kredytobiorcom programu przewalutowania.